

K. M. A.

(Kvindelige Missions Arbeidere)

Kvartalshilsen

Nr. 4
Oktober 1921

Bladet utkommer 4 gange aarlig og koster kr. 150 for aaret.
Kan bestilles paa alle postanstalter og i eksped., Keysersgt. 13.

14. aarg.

Det viktigste arbeide i Guds rike.

John R. Mott i boken

«Intercessors the Primary Need».

Maa ikke Gud undre sig over, at det er saa faa som tar op *forbønnens* tjeneste, naar det er en kjendsgjerning at det bare er paa den uselviske og utholdende forbøns vei at Gud faar gjøre sine mægtigste gjerninger? Kirkehistorien og al kristen erfaring viser, at de som utrettet mest i Guds rike, det var uten undtagelse dem som gav forbønnen, bøn for andre, den største plads i sit liv. I mange aar har jeg paa mine reiser iblandt mange folkeslag prøvet at studere kilderne til de aandelige bevægelser som bringer mest av omskappende livskraft til individer og samfund. Somme tider har det været vanskelig at finde det skjulte ophav; men alltid naar jeg har hat tid og taalmodighet til det, har jeg fundet det i liv som var viet til forbønnens tjeneste.

Det den kristne kirke mest trenger til idag er ikke penger — saa ønskelig det end kunde være at pengemagten blev mere tat ibruk til at utbrede Guds rike. Heller ikke ligger den største skade i mangel paa organisation, selvom alle og enhver kan se den strid og kraftspild og det forholdsvis magre resultat som er en følge av mangel paa samarbeide og en bedre fordeling av kræfterne. Heller ikke trenger vi først og fremst til bedre planer for arbeidet, saa viktig det end er i vor tid. Det vi trenger er heller ikke først og fremst flere arbeidere, selvom det ved første øiekast kan se slik ut. Nei! bak alt

dette og mange andre unævnte ting er der noget vi trenger allermest til: *heliggjorte mennesker som har tat paa sig forbønnens tjeneste*. Er der bare nok av dem, saa vil alt det øvrige komme av sig selv.

Fremfor alt maa vi *selv* kjende os ansvarlige for at der kan bli flere som prøver at løse Guds kraft ved bøn. Det avgjørende merke paa at vi virkelig kjender dette ansvar er hvad vi gjør i vort lønkammer. Moody pleiet at si: «En mand er hvad han er i mørket.» Vi maa prøve kraften og renheten av vore ønsker og bevæggrunde paa hvad vi gjør naar Gud alene ser os. Hvis der er alvor i os, saa vil Gud faa anledning til at virke gjennom os, og vor erfaring som forbedere vil bli formelig smitsom. Kan mennesker bli bevæget til at be ved bevisst eller ubevisst berøring med os? Et mere hjerteransakende spørsmaal kan ikke rettes til os. Det svar vi gir i vor inderste sjæl, og det vi gjør som følge av dette svar, vil vise hvad der bor i os og hvor langt vi vil naa med vort liv.

Fra Tysfjord.

Det var en udelt glæde at faa være komiteens representant paa «Fredly» isommer og faa følge arbeidet deroppe baade tilbake gjennom de mange aar og i det daglige liv som leves paa stationen. Under alt var det mit stadige ønske: Aa, om vennerne dog kunde komme herop og se arbeidet paa nært hold.

the Boon Boon
Adm. 16

Det er stort at faa være med i menighetsarbeidet her syd paa, og det trænges nok ogsaa, men tænk, deroppe i et distrikt som strækker sig paa begge sider av fjorden i en likesaa lang avstand som fra Kristiania til Horten og Moss, og hvor befolkningen bor saa spredt, er der kun *én* prest, *én* læge, ingen veie, intet sykehus og intet menighetsarbeide uten hvad Fredly yder.

Lappene er de som bor mest avsides i bunden av de lange fjordarme, og dem er det ogsaa arbeidet væsentlig er beregnet paa. Det gjorde derfor godt at se, hvor de følte sig hjemme, naar de kom til Fredly med sine forskjellige anliggender, det gav dem en viss trykthetsfølelse, at de vidste, at dette hjem var for dem; og at de ansaa det som saadant, fortalte det ord hvormed de blandt andre oversatte Fredly til deres sprog: Rafe sieta-Fredhjem. Herren har i sandhet betroet os et stort arbeide, og han har velsignet det og git det en vekst ogsaa utad, som vi ikke hadde vovet endog at tænke.

Befolkningen paa stedet er væsentlig fiskere og driver kun jordbruk til husbehov. Stationen er derfor nødt til at skaffe sig selv, hvad den trænges av melk, poteter og andre landmandsprodukter, og det var stort at se, hvorledes der av ur og myr var vokset op et vakkert litet gaardsbruk, som vor interesserte og dygtige agronom utvider og forbedrer. Naar tuberkulosehjemmet kommer i drift, vil der behøves 6 kjør og en del smaafæ, gris og høns, hvorfor komiteen har bevilget midler til et nyt fjøs, som er under bygning. Vi maatte benytte vort lille reservefond hertil, men det var dog stort, at vi hadde midlerne; ti uten en større husdyrbestand var det umulig at løse matspørsmålet til det nye tuberkulosehjem. Kostholdet er jo for middagens vedkommende væsentlig beregnet paa fisk, men især de syge, maa jo ha kjøtt engang imellem. Skjønt det vilde ta flere dage for at faa varerne frem, gjorde dog søster Olivia flere forsøk paa at faa slagtere i Harstad til at levere efter behov, *men forgjæves*. Da er det nødvendig at ha et dyr at slagte selv

av og til, og dertil behøves ogsaa en større besætning. Og naar saa fjøset er færdig, saa har vi 6 kjør at sætte ind, netop dem, vi trænges. Det er 3 voksne kjør, 2 kvier, som gaar med kalv og en som vistnok endnu ikke er kommen saa langt, dertil 2 kalver, en okse, gris og sau og høns. Herrens velsignelse gjør rik!

Vandspørsmålet, som forøvrig er meget kritisk for hele grænden der, tænkes nu for tuberk.hj's vedkommende løst ved en vindmølle, som skal drive vandet fra en brønd under bakken op i et høiereliggende basin og derfra føres ind i huset. Hertil vil medgaa de sidste penge, vi har i den kasse, og endnu trænges der mange ting, men Herren er rik, og vi venter store ting av ham, Ham hører sølvet og guldet til!

Saa staar det da der vort vakre tuberkulosehjem med plads til 12 patienter, færdig til indflytning, saasnart vi faar søstre. Maatte snart Herren utdrive arbeidere i denne sin vingård, saa de mange som venter paa plads kunde mottas og faa den pleie, baade aandelig og legemlig, som hjemmet har tænkt at gi dem i Jesu navn. Det blev i stilhet indviet søndag 21. august med Guds ord, bøn og sang. Ved 5-tiden om eftermiddagen samledes vi i hjemmets hyggelige spisestue om et festlig kaffebord; vore to gamle som har faat sit hjem paa Fredly, 3 av patienterne og saa husets folk, ialt 12. 3 patienter kunde ikke være med, men de blev ikke glemte. Efter avsyngelsen av en salme bad søster Olivia til Gud, og saa fik vi kaffe og kake, som søstrene hadde bagt. Det var en underlig glad og høitidelig stemning over os alle og Herrens nærhet var merkbar. Undertegnede læste Ps 118, 14—29 og 2 krøn. 6, 18—21, 40—42, og knyttet nogen ord hertil. Søster Olivia talte derpaa varmt og velsignet over Ps. 84, hvorpaa vi knælte ned og overgav til Herren det værk, han hadde git os at reise, med bøn om, at han fremdeles vilde betro os det og la sin aand raade og lede og sit øie vaage og vogte, saa de mange syke, som maatte søke hjem her, maatte ledes til livets vandkilder. — En mere officiel

ics.lighet med indbydelse av husets venner maatte utsættes til næste aar, om Gud vil, da der var saa liten hushjælp. Det var et under for mig at søstrene kom igjennem fra dag til dag, men hemmeligheten var nok at de spiste av den skjulte manna, og at Herren kom sit ord ihu om at gi styrke for dagen.

Komiteen hadde tænkt at ansætte 2 søstre paa tuberk.hjemmet, men efter samraad med søster Olivia blev det besluttet at ansætte kun en og heller knytte den anden til selve Fredly. Søster Olivia mente nemlig, at der ikke til stadighet vilde være brug for 2 søstre der, men naar den anden søster blev ansat paa Fredly, kunde hun træde til, naar det behøvedes og saa til andre tider gjøre arbeide av forskjellig slags ute i menigheten. Bed Herren snart sende os de nødvendige arbeidere! Søster Aagots frivillige aar var jo ute i mai, men endnu er hun der — tapper og freidig; hun blir med forældrenes samtykke til avløsning kommer. Søster Mina trenger snart at komme nedover og hvile, hun er svag og træt, men hænger i, og søster Olivia forekommer sig selv og andre som et under med hensyn til de kræfter Herren gir hende; lys og smilende gaar hun omkring, sikker paa, at Herren forbereder noget rigtig godt for dem som hjælp, og han vil ikke gjøre hendes tro tilskamme. Vær med i bøn! Naturligvis hemmes søstrenes egentlige arbeide meget derved, at de maa utføre alt husarbeide, og det direkte aandelige arbeide har maattet indskrænkes til husets beboere. Det sidste, søster Olivia maatte opgi, var søndagsskolen. Den har hun megen glæde av. Naar hun atter kan opta den gjerning, blir det nødvendig at dele den, idet de som søker den er av saa forskjellig alder. Der er ganske smaa barn og voksne gutter. For de sidste som har fulgt skolen gjennem mange aar vilde hun gjerne holde møter en aften om uken og ønsker meget at faa istand et litet bibliotek for dem, om nogen av vennerne hadde liggende brukte gode bøker, som de vilde sende op. Gutterne er saa læselystne og vidbegjærlige, saa ogsaa bøker med be-

lærende indhold, brukte skolebøker o. l. vilde være velkomne.

Endnu kunde der være meget av interesse at meddele fra Fredly, men vort lille organ rummer vist ikke mer.

Tilslut! bli ikke træt i arbeidet, det gir velsignelse. Jer. 31, 16—17.

Inga Tveten.

*

Pastor J. Kjøbsness, som hadde et godt besøkt møte paa Fredly skriver til os bl. a.:

Et fyrtaarn paa et mørk sted.

Missionsstationen Fredly i Tysfjord, en frugt av K. M. A. med søster Olivia Ugland som den grundlæggende og ledende sjæl i arbeidet, er et av de store lyspunkter i denne min kjære, avsides og næsten forglemte hjembygd. Arbeidet paa Fredly er basert paa at hjelpe lapperne her, og det kan siges til Herrens ære og med en upartisk bedømmelse og efter de mange vidnesbyrd fra dem som er blit hjulpet og velsignet timelig og aandelig gjennom dette arbeide, at her er en stor mission utført. Virksomheten har hat en stor indflydelse, størst av alt er at mange sjæle gjennom disse 13 aars arbeide er blit vunden for Herren, og de mange gamle hjemløse, fattige og syge, som gjennom disse aar har fundet hjem og pleie baade for legem og sjæl, er Gud og institutionens venner taknemlig.

Med de bedste ønsker om velsignelse over arbeidet tegner jeg

med agtelse

Joh. Kjøbsness.

*

Frøken Guri Krogh, bestyrerinde av Hammarøy rikstelefon, har utvirket at der skal bli rikstelefonstation paa Fredly. Anlægget sker paa statens bekostning, ingen utgifter for Fredly, kun maa stationen være aapen ca. 2 timer om dagen for publikum. J. T.

*

Det vil bli en stor sorg for vore Tysfjord-venner landet over gjennom disse linjer at høre at frk. Thea Syvertsen ser sig nødsaget til at gaa ut av K. M.

A.s lappekomité. Vi er viss paa, at alle K. M. A. søstre er enige med os i at bringe frk. Syvertsen vor dyptfulte tak for det store arbeide hun har nedlagt i lappemissionen. Hun selv har git sin tid og sin kraft i denne gjerning av kjærlighet til sin frelser.

Lappernes nød har siden hun i 1904 besøkte dem ganske særlig været lagt paa hendes hjerte. Naar hun nu træder ut av komiteen, vet vi, at hendes interesse for Tysfjordsarbeidet er like varm og hendes forbøn like inderlig. Og vi er hende meget taknemlig fordi hun fremdeles vil være vor kasserer, saa vore Tysfjordsvenner fremdeles kan sende hende sine bidrag.

Lappekomiteens medlem fru Inga Tveten har efter megen bøn og overveielse paa vor anmodning besluttet sig til at bli formand for komiteen. Maatte Gud velsigne hende i det ansvarsfulde arbeide hun nu har paatat sig. Det vil sikkerlig bli til stor hjelp for gjerningen at hun har tilbragt en længere tid paa Fredly isommer.

K. M. A.s lappekomité.

Armenien.

Mine kjære venner!

I sommer mottok jeg et brev fra en ung armenier fra Musch, som Gud i sin store naade har reddet ut av mange trængsler og som jeg trodde jeg aldrig skulde faa se mere, da han blev grepet av den tyrkiske regjering og sendt bort dagen før jeg maatte flygte fra Musch midt i februar 1916, da russerne var meget nær. Vi tænkte paa at bli i Musch, da jeg jo var neutral; men da alle armenier blev drevet indover i landet, saa besluttet jeg ogsaa at flygte.

Denne unge mand skriver fra Konstantinopel 18. juni 1921 til mig:

... For 3 dage siden besøkte jeg søster Alma og blev meget glad over av hende at faa Deres adresse. — — — Efterat jeg i Musch skiltes fra Dem, blev jeg — belæsset med regjeringens

dokumenter — drevet avsted til Bitlis og derfra videre til Diabekir, hvor jeg blev sat i fængsel en uke. Paa nogen Musch-gendarmers anvisning kom jeg dog ut av fængslet ved Vesi beys formidling, — som tidligere var kommandant i Musch — og blev overgit til nogen tyrkiske soldater, der hadde opsyn over de arbeidere, som var sat til at gjøre istand veiene, for at arbeide der. Det er umulig at beskrive de trængsler, som jeg der gjennomgik, og jeg vil ikke bebyrde Dem med at høre derom, dog maa jeg tilstaa, at jeg hele tiden hadde et levende haab om at faa bli ilive, og jeg blev ikke skuffet.

Den første etterretning om Dem fik jeg i 1917 gjennom det tyske konsulat i Aleppo, hvor De hadde forespurt angaaende mig og, om jeg ikke tar feil, var der søkt efter mig. I lang tid har jeg ønsket at skrive til Dem for hjertelig at takke Dem; men det lykkedes mig ikke at faa vite Deres adresse før, og i det tyske konsulat avskog man at opgi den.

Av min familie er min søster i Erzeroum reddet og befinder sig nu i Erivan sammen med sin mand. Min fætter fra Bitlis er reddet med sine to sønner, disse var allerede før krigen flyttet til Aleppo, likesaa er min fætters brors kone reddet og sammen med dem bor jeg. For et aar siden reiste jeg sammen med min fætter til den armeniske republik i forretninger; fra først av gik alt godt; men senere blev jeg paa grund av bolsjevikerne nødt til at forlate alt og flygte og naadde iaar ved paasketid Konstantinopel.

Nu har jeg desværre intet at bestille. Mine nærmeste slægtninge og alt, hvad jeg eiede, mistet jeg i denne krig og og saa den kostbare tid er gaat tapt. I saa lang tid maatte jeg jo leve iblandt de vilde kurder, og da jeg endelig kom til Aleppo saa kunde jeg næsten ikke tale armenisk. Jeg hører, at De ønsker at komme til Konstantinopel, og det blev jeg meget glad over. Saa gir Gud mig kanskje for anden gang leilighet til personlig at trykke Deres haand og takke Dem tusinde gange. Min bøn er, at

Gud vil gi Dem sandhet, og at der maa bli fred paa jorden og forblir jeg

Deres oprigtige
Muschegh Durmian.

E. S. Min ven Haig er frisk og lever i det nordlige Kaukasus.

*

Muschegh var søn av en kjøbmand i Musch og sine forældres stolthet og glæde. Han var en meget pen og tiltalende ung mand, høi og blond og med et par gode blaa øine. Han hadde et meget godt hjem. Første gang jeg lærte ham at kjende var, da han en dag kom for at be mig se til hans søster, som laa syk, og vi fulgtes ad til hans hjem, og jeg kom der nogen gange. Han var vel dengang en 14—15 aars gut, høflig og beskeden.

Hans ven Haig var søn av en velstaaende advokat i Musch. Han hadde faat sin utdannelse i Erzeroum og var telegrafist, da jeg i massakretiden lærte ham at kjende. Haig var ogsaa en meget tiltalende ung mand i 17-aars alderen, høi og mørk og meget klok. Disse to traf jeg igjen om høsten 1915, da jeg, som vennerne nok husker, i begyndelsen av november vendte tilbake til Musch forat hjelpe de stakkars flygtninge og hjemløse og se efter, om ikke nogen av vore kjære armeniske medarbeidere endnu var ilive og kanske led nød.

Vor prest, Mihran Gabrielian i Havadorig haabet jeg nu ialfald at kunne gjøre noget for. Han flygtet med sin familie op i bjergene til kurderne; men av andre fik jeg senere høre, at han og hans hustru og 4 barn blev dræpt deroppe. Den sidste søndag hadde han samlet alle de armenier, som var flygtet op i fjeldtrakten til gudstjeneste, og de hadde alle overgit sig i Guds haand.

Jeg fik ingen ro i Mesereh ved tanken paa alle de stakkars mennesker i Musch, som ingen hadde til at hjelpe sig og da en gunstig leilighet tilbød sig, idet en ældre tyrkisk major, som jeg kjendte, skulde tilbake til Musch, saa besluttet jeg at følge med ham. Zerpui, min tro hjelperske, blev med paa

eget ansvar, da det var meget farlig at reise i den tid, især for en armenisk kvinde; men Herren hjalp os vel frem og gav os et herlig arbeide iblandt de mest forkomne.

Denne tid i Musch var rik paa farer, og vi følte os daglig som overgit til døden, og dog maa jeg atter og atter takke Herren, fordi han tillot mig at være litt for disse forladte og fortvilte mennesker, som saa helt var prisgit tyrkerne. Dog fandtes der enkelte tyrker, som hadde et medfølende hjerte, og som skjulte armeniere i sit hus eller hjalp dem til flugt. En tyrker hadde saaledes overlatt nogen kjelderboliger til armeniske familier, og der var en mengde stuvet sammen i de mørke, trange rum, som dog gav dem et nogenlunde sikkert tilflugssted. Der var kun faa armeniske familier som var blit sammen, de fleste var revet fra hverandre, saaledes at f. eks. en mor ikke visste, hvor hendes barn var blit av, eller om de endnu var ilive. Her var en mand reddet, og her en kvinne eller et barn. Næsten daglig traf jeg paa slike smaa foreldreløse stakkarer, naar jeg var ute, og da jeg ikke povet at samle dem hos mig, saa fik jeg nogen armeniske kvinder, som hadde mistet sine smaa, til at ta sig av disse forladte og forkomne barn. Husrum var det vanskeligst at skaffe, da omtrent alle de armeniske huse i Musch blev ødelagt i massakretiden om sommeren, saa det næsten utelukkende var i disse mørke kolde kjelderrum, hvor de stakkars hjemløse holdt til. Sengeklær hadde de ikke og næsten ikke klær, da kurderne hadde tat det meste fra dem paa deres flugt. De hadde mistet hjem, slegtninge og alt de eiede. De sultet, de frøs og de levet i stadig angst for atter at bli sendt avsted eller myrdet. Ingen pen kan beskrive deres jammer og dog var de trods alt rike; ti de led alt dette for Kristi navns skyld. Kun to familier var traadt over til muhamedanismen av disse flygtninge, de andre kunde ikke tænke sig «at miste sin sjæl», som de pleiet at si, og bli muhamedaner forat ha det godt, hellere lide alt dette og saa bli frelst. Hvilken naade var det ikke

at faa ta sig av disse elendige! Av tyrkerne kjøpte jeg sengeklær, som de i massakretiden hadde røvet fra de armeniske hjem. Klær blev klippet og syet av Zerpuhi og en ung slægtning av hende, som hendes mands slægt vilde tvinge til at gaa over til muhamedanismen forat undgaa at bli deportert, hun kom saa til os og hjalp. Og korn, fett og andre levnedsmidler blev indkjøbt og en gang i uken utdelt, da det ikke kunde ha større beholdninger hos sig, for da tok tyrkerne det fra dem, derfor var alt lagret i min kjelder og i skumringen kom en fra hver «familie» og hentet fødevarerne i en sæk. Daglig kom der flygtninge, som vi maatte skjule eller hjelpe.

II. Korint. 1, 8—11 a.

Mange av flygtningerne var syke og mange døde; men vi kunde ikke sørge over dem som i fred fik dø i sin seng. Paa denne tid var der en venligsindet mutæssarif — øverste tyrkiske regjeringsembetsmand i distriktet — og han hjalp mig paa mange maater, fik ogsaa hjelp av en politibetjent N., hvis hustru jeg før hadde hjulpet. Ved denne politibetjents bistand fik jeg det lille hus tilbake, som jeg tidligere hadde bodd i, og som tilhørte missionen. En dag sier han til mig: «Søster Bodil, jeg har en stor overraskelse, som jeg vet vil glæde Dem, jeg har gjemt to unge armeniere i et rum ved mit hus, og nu maa De en aften komme med mig og besøke dem». Jeg blev saa glad og var meget spændt paa, hvem det kunde være. Der traf jeg Muschegh og Haig, som blev meget rørt over at se mig, og Muschegh sa: «Vi har mistet alle vore kjære, saa det er som om vor mor kommer til os, naar vi faar se Dem igjen, hvor lykkelig vi er over, at De kommer til os i vor forladthet.»

I lang tid hadde de holdt sig skjult, dag efter dag sat de indespærret i det rum. Det var en stor glæde for dem at faa armeniske bibler og sangbøker, og vi talte meget om de evige ting.

De fortalte mig ogsaa om deres flugt i massakretiden:

Muscheghs hjem laa høit, saa det var

lykkedes ham at flygte op til Sassun, da myrderierne brøt ut. Oppe i Sassun hadde mange armeniere samlet sig for at sætte sig til motværge, derop var mange fra Muscheghen flygtet og i et par maaneder raset kampen deroppe. I en fjelddal blev ca. 30,000 myrdet av de tyrkiske soldater; de fleste var kvinder og barn. Endel av mændene slog sig igjennem til Rusland og endel flygtet tilbake til Musch og skjulte sig der; men mange holdt til oppe i klippehuler og i fjeldene. Muschegh flygtet tilbake til Musch og deltok ikke i kampen mot tyrkerne. I kort tid hadde han søkt tilhold hos kommandanten for gendarmeriet; men da han forstod, at denne vilde ham ondt, flygtet han til politibetjent N., som han kjendte fra før og som var mere venligsindet mot armenierne.

Haig lykkedes det likeledes at flygte op til Sassun, og der deltok han i kampen mot tyrkerne, senere flygtet han til Musch, hvor han lovet politibetjent N. at gi ham de penge, som hans far hadde skjult i sit hus før deportasjonen, dersom han vilde skjule dem og sørge for dem, hvilket N. lovet. En mørk nat var saa ham og N. gaat bort til ruinene og hadde gravet i jorden og hadde fundet pengene og N. hadde faat dem. «Hvad bruk hadde jeg for penge, det gjaldt for mig at redde livet, mine forældre skulde være dræpt og min søster bortført av en kurder, dette var min eneste redning», sa Haig.

Endel armeniske haandværkere, som var uundværlige for tyrkerne, fik beholde livet; men stadig truet tyrkerne dem og sa, de skulde allikevel bli dræpt, om de ikke traadte over til muhamedanismen, hvilket de fleste saa av frygt for døden gjorde.

Politibetjent N. sa, han ikke mere kunde holde Muschegh og Haig skjulte, de maatte ogsaa begynde at arbeide som haandværkere og maatte træde over, hvilket de desværre gjorde, dog lot det sig ikke omskjære, hvilket tyrkerne fordrer, naar de skal bli muhamedaner. Baade Muschegh og Haig arbeidet en tid i en skrædderforretning. — Atter var der myrderier og atter blev der

søkt høit og lavt efter armeniere forat sende dem i døden En dag var jeg i stor angst for mine to unge venner da politibetjent N. var i Bitlis, det var i den urolige tid. Da jeg sprang op for at spørge efter dem, saa sa politibetjentens mor, at han hadde skjult dem. I flere timer stod de i bøiet stilling, — da rummet, de var gjemt i, var saa lavt — i det fugtige, mørke rum. Muschegh kom sig undav til en tyrkisk kjøbmand, som var en bekjendt av hans far, og Haig skjulte sig i en uke i et litet rum hos mig.

Det var dage fulde av angst; men Herren hørte vore rop, og paa min ansøking fik jeg av mutassarifen lov til at faa en armenier, som var flink i tyrkisk, til min hjelp, og en av de tre politimestre i Musch (i krigstiden var der tre), som jeg kjendte, hjalp mig, saa jeg fik lov til at faa Haig; dog vadste ingen uten politibetjent N. om, at han var skjult hos mig.

Men sikre var disse to unge mænd ikke; ti tyrkerne likte i den tid ikke synet av to saadanne unge, kjække armeniere, allerminst dem, som var av bedre familie og hadde lært noget. Daglig hørte Haig trudslar og skjældsord, naar han var ute for at gjøre indkjøp til mig eller fulgte med mig ned til kjelderboligerne.

I disse mørke kjelderboliger samledes vi hver søndag eftermiddag for at læse Guds ord sammen og be, og av frygt for tyrkerne laaste vi dørene, ti om tyrkerne uforvarende var trængt ind, saa var vistnok armenierne blit dræpt. Ja, det var underlige og oprevne tider, hvor vi fik føle korsets forargelse og noget av Kristi lidelsers samfund; men Herren var os saare nær og vi fik daglig erfare hans trofasthet, omsorg, hjelp og beskyttelse.

Hvilken deilig, stille julefest feiret vi ikke med vore faa venner. Sangen var i den tid næsten forstummet; men juleaften maatte vi synge og takke Herren.

Haig var meget paavirket og hørte gjerne Guds ord, vi bad ogsaa meget sammen. En dag sa han til mig: «Ak, søster Bodil, jeg har fornegtet Jesus, tror Du, Gud vil tilgi mig denne store

synd, om jeg kan vinde 8 tyrker for kristendommen?» Endnu var ikke den *uforskyldte naade* i Kristus gaat op for ham; men baade han og Muschegh følte saa, hvor de hadde syndet ved at gaa over til muhamedanismen. Jeg sa ham, at om han angret og bad Gud om tilgivelse, saa vilde Gud tilgi ham *for Jesu skyld*, han kunde aldrig gjøre denne synd god igjen. En ung tyrk, som Haig kjendte, besøkte ham iblandt, og vi ledet samtalen hen paa de evige sandheter. Haig spurte ham en dag: «Sig mig, hvem tror Du er størst, enten Kristus eller Muhamed, om Kristus lærer jo ogsaa muhamedanerne, at han lever og skal komme igjen og om Muhamed, at han er død; men den som lever maa da være den største?» Mumadaneren taug til dette, han følte, det var sandt.

Haig begyndte alvorlig at søke Gud og overgav sig til ham.

Baade Muschegh og Haig pønsede paa flugt, da de stadig var i fare. En tyrk, som de kjendte, skjulte dem i flere dage i sit hus, og derfra skulde de saa ved nogen kurdars hjelp flygte over til Rusland; men denne plan blev ikke utført, saa Haig kom tilbake og blev hos mig helt til jeg flygtet midt i februar 1916. Da skjulte han sig sammen med endel andre armeniere oppe i en bjerg-hule i nærheten av Musch, hvor de hadde samlet en del fødemidler og andet de trængte, ifald de maatte bli der i længere tid. Da russerne indtok byen, flygtet de med dem over til Kaukasien.

I Deabekir fik jeg, da jeg kom did, av politibetjent N. høre, at Muschegh ogsaa var kommet og sat i fængsel. N. var nemlig ogsaa flygtet til Diabekir. Desværre var det ikke tillatt at besøke fangerne; men N. lovet mig at faa Muschegh ut og sendt til et sikkert sted.

Ingen herhjemme kan forestille sig, hvad de armeniere led, som var sat til at arbeide paa veiene. De var som slaver, som opsynsmændene kunde behandle, som de fandt for godt; ti hvad betød en armeniers liv i den tid. Jeg saa dem dag for dag i Musch. Hver morgen og aften fik de litt mat og blev om natten indesperret i et rum, hvor de sov paa

gulvet uten sengeklær i sine fillete, ofte vaate klær. Om morgenen blev de drevet avsted og arbeidet under strengt opsyn hele dagen paa at istandsætte gater og veie og jevne ruinene av de ødelagte armeniske huse. Mange av de stoute mænd oppe fra fjeldtrakten Samsun saa jeg, naar de saaledes blev drevet avsted av opsynsmændene, tynde, utsultede og elendige var de, et syn, som man ikke let glemmer. Bønfaldende strakte de hænderne ut mot mig, naar jeg mødte dem, aa, *hvor* gjerne jeg vilde hjulpet dem, men jeg turde ikke, alt i denne tid maatte ske saa ubemerket som mulig, da tyrkerne vogtet paa alt, hvad jeg foretog mig, derfor gjorde jeg, som om jeg ikke saa dem; men i al hemlighet kunde jeg ofte hjelpe dem. Engang var jeg nede hos dem og saa, hvor skrækkelig de hadde det, forsøkte at faa et par tilbake, som blev tatt av de armeniere, som bodde i kjelderboligerne. Sikre for sit liv var de aldrig, ofte blev de, naar veiene var færdige, dræpt. Naar jeg saa dem, maatte jeg tænke paa, at slik maatte fordum slaverne hat det, saa jeg forstaar saa godt, *hvad* Muschegh har gjennemgaaet i den fanatiske by Deabekir.

Hvor det er herlig at oppleve at Gud hører bønner og redder ut av de største trængsler! Kjære venner husk paa disse to unge for naadetrone, de trenger til forbøn.

Fra vore venner i Smyrna hadde jeg i sommer ogsaa brev. Vor fordums lærer i Musch Hagop Jeghiasarion og hans hustru Elmas takker hjertelig for den store pengegave som vennerne i Norge ifjor sendte dem, kr. 500,00, men som de først fik iaar, da cheken var gaat tapt. De er meget taknemlige, fordi I saa kjærlig hjalp dem i deres nød. De har 4 barn og Elmas's søster bor ogsaa hos dem. Som I husker, maatte de forlate alt og flygte, men naadde tilslut helt til Smyrna, hvor de er i sikkerhet og nu har det godt.

Fra søster Alma Johansson hadde jeg brev for c. 3 uker siden. Hun skriver, at hun og fru Grünhagen fremdeles er i Skutari. Flere gange har det set ut,

som om veien indover til Mesereh skulde aapne sig, men mer er det ikke blit. I juni fik søster Alma tillatelse til videre-reise, og kom sammen med nogle amerikanske hjelpearbeidere til Samsun ved Sortehavet; men desværre maatte hun vende tilbake til Konstantinopel igjen, da kemalisterne ikke tillot hende at reise ind i landet. Søster Alma er glad i sit arbeide blandt flygtninge i Skutari. Vistnok er det ikke Armeniens armeniere, som vi finder her, sier hun; men vi kan ikke undres paa, at nød og lidelse har forandret dem. Totalindtrykket, som jeg har faat av dem, faar mig til at mindes Job, som nok i sin angst talte meget daarlig imot Gud, men han kunde ikke slippe Gud, og det blev hans redning.

Fru von Dobbeler har fra en armenierinde i Smyrna hørt, at der har været en massakre paa de kristne i Samsun, og fra Konia skal alle armeniere være forvist. Hvor frygtelig det er for de stakkars mennesker i sidstnevnte by, som allerede glædet sig over sin frihet. Desuten har tyrkerne i Marasch fratatt amerikanerne det store barnehjem for gutter, og alle skoler er lukket. Til alt dette maa amerikanerne tie. Lederen for den amerikanske mission har lidt meget under tyrkerne i Marasch.

Saa maa jeg tilslut tilføie nogle sørgelige efterretninger angaaende Armenien, som stod i det sidste hefte av «Sonnen afgang»:

«I Orienten er krigen mellem tyrkerne og grækerne blusset op med fornyet heftighet. Bli utfaldet ugunstig for tyrkerne, saa maa de vel lægge en dæmper paa deres hat mot de fremmede, som alt under verdenskrigen og endnu mere efter kemalisternes fremgang har været sterkt fremtrædende. Det meget lidende land vil ikke kunne undvære fremmed hjælp. Nøden i det indre, ogsaa iblandt den muhamedanske befolkning, var allerede i krigsaarene stor, saa det synes ubegripelig, hvordan tyrkerne kan fortsætte kampen.

For kort tid siden har tyrkerne ikke alene utvist c. 20 amerikanske missionærer fra Marsovan, men ogsaa oberst Coombs, lederen av «Near East Relief»,

blev holdt tilbake i Samsun og kun paa den betingelse løslatt, enten at reise tilbake eller at arbeide under deres opsyn. Desuten har de stillet hele det amerikanske hjelpearbeide under en kemalistisk officers kontrol og *forlanger*, at hjelp skal ydes alle hvilken religion de end har. Dette viser kemalisterne fiendtlige sindelag enddog imot de ellers saa skattede amerikanere, og man forstaar tillige, at ogsaa den muhamedanske befolkning er henvist til fremmed hjelp. — Eftersom tingenes tilstand derute blir, saa blir ogsaa missionsgjerningen lettere eller vanskeligere. Maaske hjelper krigsnøden i Orienten at forberede jordbunden for missionen. — Med Armeniens politiske selvstændighet ser det haabløst ut. Det er vistnok utelukket, at tyrkerne nogensinde vil gi fra sig de armeniske provinser, hvilket der var bestemt paa Sevres traktaten og heller ikke anstrenger nogen sig for at sætte dette igjennem. Men ogsaa den kaukasiske republik gaar sin ende imøte. I hovedstaden Erivan er som bekjendt en bolsjevisk regjering kommet til magten, i hvilken der dog ikke sitter armeniere, men *russiske* bolsjeviker. Den armeniske regjering, som har styret republikken, har flyttet sit sæde til provinsen Zangezur. For at bringe en forstaaelse med russerne istand, saa har de gjort følgende forslag: Armeniens uavhengighet skal garanteres, der skal være en blandet armenisk-bolsjevikisk regjering, og den røde arme skal ikke besætte Høiarmenien; men bolsjevikregjeringen i Erivan har avslaaet dette og forlanger ubetinget underkastelse og har sendt tropper til Zangezur forat tvinge den armeniske regjering dertil. Alt gaar ut paa en deling av Armenien mellom Tyrkiet og Rusland og betyr en trøstesløs tilintetgjørelse av de sidste armeniske forhaabninger om et frit og uavhengig hjemland.

Desforuten hersker der i hine egne den største elendighet. En amerikansk lægemissionær beretter, at der i et av deres barnehjem i Alexandropol i løpet av en uke er død 170 barn av sult. Man

kan forestille sig, hvordan det saa maa se ut iblandt folket paa gaten.

Vi forstaar, hvor fortvivlet tilstanden er for det ulykkelige folk; men jeg vil atter minde om ordet i Rom. 4, 18: *Mot haab trodde han med haab*. Vi har en Frelser, der er *mægtig* til at hjelpe og befri. Lad os indtrængende bønfalde Herren om utfrielse og frelse og holde ved indtil svaret kommer, selv om vi maa vente længe. *Luk. 18, 1—8. Job. 35, 14.*

Og la os be om vækkelse, saa sjæle maa bli frelst i den forfærdelige trængselstid, og om frimodighet og standhaftighet for de troende, som staar saa alene derute under fiendens stormløp. Herren er mægtig til at bevare dem. Selv staar jeg endnu avventende, da den endelige avgjørelse fra «American boards» mission, som K. M. A. staar sammen med, endnu ikke er kommet; men længere end til Konstantinopel kan jeg vistnok ikke komme; men da der skal være mange flygtninge der og mange fastboende armeniere, saa er der jo virkefelt nok. Ellers har Herren ordnet alt for mig herhjemme, og jeg takker vennerne inderlig for trofaste forbønner. Jeg længes meget efter at komme ut til det folk, som er blit mig saa kjært, kanskje netop fordi det har lidt saa forfærdelig og endnu ligger i trængslens ildovn. Naar Herren kalder, gaar jeg glad; men mine tider er i hans haand. Bed om, at han vil fylde mig med sin aand og lede mig efter sin vilje i *beredte* gjerninger, saa hans rike derute kan fremmes.

Mange hjertelige hilsener til alle kjære venner

fra eders taknemlige
søster Bodil.

De skandinaviske Armeniekomiteer er efter oprop fra «American board» i sommer blit enige om at sende et andragende til «Nationernes forbund» om beskyttelse for armenierne. I begyndelsen av september blev dette oprop sendt herfra med flere kjendte mænd og kvinders underskrift. Kjære venner, la os be Gud om at henvendelsen til N. F. maa bære frugt.

I det bladet gaar i trykken kommer svaret fra mr. Røggs at søster Bodil kan reise til Konstantinopel i slutten av oktober for at virke dernede blandt armeniere. Veien er stengt til Armenien. Mr. Røggs skriver at der er arbeide nok for søster Bodil i Konstantinopel, hvor 200 000 armeniere oppholder sig.

Søster Bodil sender en varm avskedshilsen til vennerne. Vil de be for hendes utreise.

Armenierkomiteen.

Hedningerne venter.

I pastor Dreyers bok med ovennævnte tittel, legger han sine læsere tungt paa hjertet hedningernes nød og længsel. Likesaa nævner han blandt mange andre ting ogsaa vor mangel paa den rette arbeidsflid. Han skriver: «— Kan vi rose os av megen arbeidsflid? Al klage nytter litet. At sætte os smaa maal og lave idealer er ikke efter Jesu forbillede.

Her gjøres ikke litet. Det vilde være utaknemlig at si saadan. Men paa den ene side har vi ikke sat os store nok maal eller høie nok idealer. Paa den anden side tør vi neppe paastaa, at vi har utvist den rette arbeidsflid. Tør vi tale sterke ord om *offere*, som svarer til arbeidsmaalets høide: Jesu kongerikes vekst? Vi føler vel helst at vi bør vende vort ansigt mot jorden i skamfølelse. Vi har — de fleste av os — tat «av vor overflod» og ydet til Guds rikes store sak. Vi vover os neppe til at tale i høie ord om vor arbeidsvillighet og arbeidsglæde. Vi er træge og tunge. Vi er sene og seige. Bør vi ikke ganske anderledes — nogen hver av os — stille os frem «til Guds disposition» med et «Se, her er jeg, send mig, Herre!» Lær at gi agt paa Herrens vink. Og følge dem i villig og glad lydighet». —

Ja, dette er nok et ord, som nogen hver av os kan trænge. La os lægge

merke til hvorledes vi bruker vor tid, vore evner og kræfter og ogsaa vore midler, alt dette som Gud har git os.

Om hedningernes venten skriver han:

«Den, som venter har altid noget *utilfredsstillet*. Han gaar og føler paa et *tomrum*. Han kjender paa et bestemt savn. Og han føler sig under dette bestandig *fattig*. — Og jo større det er, som han venter paa, jo mer skrikende tomrummet er, jo større savnets fattigdom føles, des mer skrikende ulykkelig er den ventende.

Dette tomrum, dette savn, denne fattigdom gjør hedningesjælen ofte saa grænseløs *ulykkelig*. Især naar han i dødens time staar foran det mørke ukjendte, som han ved døden skal ind i: *Evigheten*. Det, hedningernes haapløse hyl og skrik og jammerklager, som vore missionærer fra de forskjellige lande kan fortælle om, bør være os vidnesbyrd om hedningernes ulykke i deres tilværelses alvorlige stund og time.

Hvad venter hedningerne paa?

Hedningerne venter paa en Jesus, en Frelser — med naade!

Hedningerne venter!

Og vi kristne har latt dem vente! —

Missionsprest M. A. Pederson fra Santalistan fortæller:

Vi sat en dag under et stort træ i en landsbygate derute i vestmarken i Santalistan. Der var ingen kristne i nærheten og folket kjendte svært litet til kristendommen. Vi fortalte dem om frelsens vei og forsøkte at male Jesus for dem, saadan som han dør paa korset. — Og det blev saa stille blandt dem, da de sat der og saa paa det blødende Guds lam, og fik høre at det var for dem han døde. Ingen offere behøves mere. Alt var færdig, og Gud, deres far, ventet paa dem.

«Er det sandt at Gud venter paa os?» spurte en. «Det var vel heller vi som skulde vente paa ham,» la han til, og flere stemte i med, at det var sandt.

En kort tid efterpaa kom denne mand til missionsstationen ifølge med en av de ældste. «Denne mand vil bli

en bror,» sa den ældste, idet han introducerede ham. «Og jeg har gjort baade ham og hans familie til disciple.» «Det var godt,» sa jeg. «Naar begynte du at søke veien?»

«Det blev saa rart herinde,» sa han og slog sig paa sit nøkne, mørkebrune bryst, «da jeg hørte at Gud ventet paa mig. Efter denne Gud har jeg længtet, og det gjør vi egentlig alle vi santaler. Vore Bongaer (Guder) tilfredsstiller os ikke. De gaar an saa længe intet staar paa, men naar sygdom og død og sorg kommer, da rækker vi vore hænder ut efter ham, som vi ikke har kjendt, men som vi nu har faat høre om.

*

Naar vi nu har læst om længslen derute fra, la os saa spørre os selv om, hvad venter Gud av mig og dig? Hvad venter Gud av K. M. A.? Det er nu flere aar siden vi i K. M. A. bestemte os til at være med i arbeidet derute i Santalistan. Vi er endnu ikke naadd længre end til at faa to indfødte bibelkvinder. Vi er naturligvis glade og taknemlige for det. Men vort maal er jo at faa ut en kvindelig missionær. Paa vort Santalkomitémøte i august blev det bestemt, at vi saa snart som mulig vilde se at naa dette maal. Vi har en del penge i banken som staar og venter paa «vor missionær». Men nu vet vi jo, at det ikke bare er at sende ut en arbeider, men vi maa ogsaa paata os det aarlige underhold. Derfor trænger vi flere faste aarlige bidragsydere. Vi talte om, at hvis 100 missionsvenner vilde gi det lille ekstraofer av 1 — en — krone pr. maaned, 12 kr. pr. aar, saa vilde vi ha fast 1200 kr. Hvis vi blev sikret den sum saa kunde vi med de bidrag vi har før, snart faa sendt ut en av de mange unge kvinder, som har meldt sig villige til at gaa om Gud aapner veien for dem. Tør vi vente længre nu? Skal vi ikke se at faa utført Herrens ærend?

De, som vil være med i dette, vær saa venlig at melde det til vor kasserer frk. Nico Hessen, Neuberggt. 18, Kristiania, eller til K. M. A.s kontor, Keysersgate 13, Kristiania, eller til under-

tegnede, adresse Dronningensgate 73, Kristianssand S.

For K. M. A.s Santalkomité,
Margit Steen.

Fru Ing. Tveten er anmodet om i høst at besøke Larvik og fortælle om Tysfjordsarbeidet. Hvis nogen av byerne langs vestkysten ønsker et besøk av hende maa de itide skrive derom til K. M. A.s kontor.

I 1922 vil der bli trykt nyt bønnekort. Vi vil da sende en del av disse til vore lokalsekretærer, og for at spare baade tid og penge vil vi anmode lokalkassererne om godhetsfuldt at fordele kortene blandt de forskjellige medlemmer.

Vr haaber at holde en avskedsfest for søster Bodil paa vort K. M. A. møte i oktober.

Gaver til K. M. A. fra $\frac{1}{7}$ 1920

til $\frac{1}{7}$ 1921.

Fru Thora Møller, Fiskum, 16,00, frk. M. Berentsen, Bergen, 2,50, søster Bodil Biørn, 20,00, fru Gjermoe, 5,00, medlemmer Sogndal i Sogn, 17,00, frk. Thora Wedel Jarlsberg, 2,50, fru kammerherreinde Mohr, 20,00, fru Martha Tveit, Hardanger, 2,00, ved frk. Halling, Mandal, 1,00, frk. Klæboe, Aarnes st., 5,00, fru Eva Hamre, Lysaker, 5,00, frk. Heyerdahl Stangvik, 2,50, frk. M. Svanfeldt, 20,00, frk. Marie Sinding, 5,00, frk. Elene Olsen, 10,00, kammerherreinde Wedel-Jarlsberg, Tønsberg, 22,50, Bertha Foer, Fuse, 2,50, fra „Bønneringen“ ved fru Helga Tegland, Hardanger, 5,00, til støtte for arbeidet ved den samme 4,00, frk. Marie Anker, 18,00, frk. Ragnhild Scheel, 17,50, fru Kate Grønvold, Slemdal, 3,50, Severine Grøvlen, Dale i Søndtjord, 2,50, fru Liljegren, Bestum, 10,00, frk. Magda Timme, Bestum, 20,00, frk. Nico Dahl, Kristiania, 10,00, fru Sørensen, Ormøen, 5,00, fru Sartz, 7,50. Ubenævnt 1000,00, frk. Martine Andersen, Snaasen, 7,50, frk. Anne Hoaas, Veldre, 5,50, fru Synnøve Tønjum, Hardanger, 3,50, fru Andresen, Arendal, 17,50, fru Laura Hansen, Nordstrand, 5,00, fru Julie Olsen, 50,00, frk. Andrea Sørli, 10,00, universitetstipendiat Skullerud, Nordstrandshøgda, 7,00, frk. Ihlen Hanssen, 20,00, frk. Ragnhild Timme, Bestum, 10,00, fru Dagny Müller, 5,00, frk. Olga Roll, 10,00, frk. Birgitte Kristiansen, 1,00, fru Gunhilde Skougaard, 50,00.

K. M. A.s

<i>Indtægter</i>		<i>Utgifter</i>	
fra $\frac{1}{7}$ 1920 til $\frac{1}{7}$ 1921.		fra $\frac{1}{7}$ 1920 til $\frac{1}{7}$ 1921.	
Saldo fra f. aar	787.01	Husleie	675.00
Abonenter	956.05	Trykning av Kvartalsh.	997.05
Medlemmer	509.05	Porto, bud, told	50.52
Gaver	1463.50	Avertissementer	164.30
Solgt Skrifter	297.52	Kontorrekvisita	15.20
Solgt K. M. A naale	15.00	Beværtning ved møter	74.91
Bøsspenge	151.63	Kjøpt skrifter	202.26
Entrepene	65.00	Kjøpt K. M. A naale	59.50
Renter 1920	43.70	Sekretærens løn	300.00
		Balance	1749.72
	<u>Kr. 4288.46</u>		<u>Kr. 4288.46</u>

Regnskapet revideret og fundet iorden.
 $\frac{7}{8}$ 1921 *Petrea Conradi.*

Elisabeth Hassel,
kasserer.

Ekstrakt av missionsstationen Fredlys regnskap $\frac{1}{7}$ 1920— $\frac{30}{6}$ 1921.

<i>Indtægt.</i>		<i>Utgift.</i>	
Saldo fra forrige aar	3325.39	Husholdningsbibrag for 5 kvartaler (1 kvartals forskud)	3900.00
Indkomne gaver i aarets løp	5434.84	Søstrenes løn	2235.00
Renter i 1920	173.72	Telegram- og postporto	23.89
		Avertissementer	9.50
		Balance:	6168.39
		Pr. $\frac{30}{6}$ 21 indestaaende i Kr.ania	2765.56
	<u>Kr. 8933.95</u>	Haandværkeres Sparekasse	2765.56
			<u>Kr. 8933.95</u>

Tuberkulosehjemmets regnskap $\frac{1}{7}$ 1920— $\frac{30}{6}$ 21.

<i>Indtægt.</i>		<i>Utgift.</i>	
Saldo fra forrige aar	5770.28	Sendt søster Olivia til arbeidslønninger m. v.	2500.00
Indkomne gaver	1053.50	Maling av diverse møbler	448.50
Bøsseindsamling + gave kr. 10.00 indkommet gjennom fru Justine Thoresen, Kr.a	436.88	Utstyr til trækgardiner	230.74
Renter i 1920	333.75	Tilskud til fru Tvetens reise ianledning hjemmets indvielse	400.00
		Avertissementer	26.10
		Porto	2.83
		Balance:	3608.17
		Pr. $\frac{30}{6}$ 21 indestaaende i Kr.ania	3986.24
	<u>Kr. 7494.41</u>	Haandværkeres Sparekasse	3986.24
			<u>Kr. 7594.41</u>

Fredlys reservefonds regnskap $\frac{1}{7}$ 1920— $\frac{30}{6}$ 21.

<i>Indtægt.</i>		<i>Utgift.</i>	
Saldo fra forrige aar	2672.34	Beholdning:	
Renter i 1920	147.24	Pr. $\frac{30}{6}$ 21 indestaaende i Kr.ania	2819.58
		Haandværkeres Sparekasse	2819.58
	<u>Kr. 2819.58</u>		<u>Kr. 2819.58</u>

Kr.a $\frac{8}{7}$ 1921.

Riktig: *Olga Arndtsen.*

A. R. Haug.

Thea Syvertsen.

Utgitt av Kvindelige Missions Arbeidere (K.M.A.) Ekspedition: Keysers gt. 13, Kristiania.

Ekspstrykkeriet, Kristiania.